

Covid-19 Pandemi Döneminde Eğitim Programlarının Uzaktan Eğitimde EBA Platformu Yoluyla Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlüklere Yönelik Öğretmen Görüşleri

Duygu GÜR ERDOĞAN*
Çiğdem AYANOĞLU**

Atf için:

Gür Erdoğan, D. ve Ayanoğlu, Ç. (2021). Covid-19 pandemi döneminde eğitim programlarının uzaktan eğitimde EBA platformu yoluyla uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 100-128. doi: 10.14689/enad.28.5

Öz: Bu çalışmada, Covid-19 pandemisi nedeniyle eğitim programlarının Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu üzerinden uzaktan eğitim yoluyla uygulanmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak, 107 öğretmene açık-uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu uygulanmış ve elde edilen veriler içerik analizi ile irdelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, "EBA İnternet" ve "EBA Canlı Sınıf" uygulamalarında öğretmenler; uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamalarını ve uzaktan eğitimde öğrenciler ile etkileşimlerinin sınırlı olmasını karşılaştıkları güçlükler olarak belirtmişlerdir. EBA'da yer alan içeriklerin kazanımlara uygun fakat niteliksel olarak basit, yetersiz olduğunu ve çoğuna ulaşamadığını belirten öğretmenler, EBA platformunda seviyeye uygun yeterli ölçme içeriklerinin olmaması ve öğrencilerin uzaktan eğitim derslerinde sorulara cevap vermek istememelerinden dolayı öğretim faaliyetlerinde ölçme değerlendirme çalışmaları yapmakta zorlandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler EBA platformunda programların daha verimli bir şekilde uygulanabilmesi için; oyun ile öğrenme, filmler, şarkılar, görseller, deney ve STEM etkinlikleri eklenmesi gerektiğini, canlı derslerde tahtayı daha pratik ve kullanışlı hale getiren bir uygulama oluşturulmasını önermiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 pandemisi, EBA, eğitim programı, öğretmen.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 08.01.2021

Düzeltilme Tarihi: 19.03.2021

Kabul Tarihi: 28.09.2021

Makale Türü

Araştırma

© 2021 ANI Yayıncılık. Tüm hakları saklıdır.

* Sorumlu Yazar: Sakarya Üniversitesi, dgur@sakarya.edu.tr

** Hacettepe Üniversitesi, cigdemayanoglu@hacettepe.edu.tr

Çıkar Çatışması Beyanı: Yok

Giriş

Türkiye’yi de kısa sürede etkisi altına alan Covid-19 salgını tüm dünyada kritik bir toplum sağlığı sorunu haline gelmiştir. Öte ondan salgını sadece bir toplum sağlığı meselesi olarak düşünmemek gerekir. Ülkelerde alınan tedbirler sebebiyle gerçekleştirilen kısıtlamalar sosyal, ekonomik, eğitim, mesleki ve politik yaşamı ciddi bir şekilde etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir (OECD, 2020). Covid-19 salgını ve salgının tetiklediği kriz dinamikleri toplumsal yaşamın her alanında etkisini göstermeye başlamıştır (Doğan, 2020). Bu süreçte en çok etkilenen alanlardan biri de eğitim olmuştur.

Birçok ülkede hastalığın yayılmasını kontrol altına almak amacıyla eğitim kurumları geçici olarak kapatılmıştır. UNESCO 4 Mart 2020 tarihinde on üç ülkede okulların kapatıldığını duyurmuştur. UNESCO Genel Direktörü Audrey Azoulay okulların geçici olarak kapanmasıyla oluşan mevcut eğitimsel kesintinin küresel ölçeğinin ve hızının benzersiz olduğunu, bu durumun uzun süre devam etmesinin eğitim hakkını tehdit edebileceğini ifade ederek uyarıda bulunmuş ve bu süreçte uzaktan eğitimi önermiştir (UNESCO, 2020a). Ayrıca okulların kapatılmasının olumsuz etkilerini azaltmak ve herkes için eğitimin sürekliliğini sağlamak üzere uzaktan eğitim çalışmalarına destek verileceğini açıklamıştır (UNESCO, 2020b).

Tüm dünyada yayılan virüsün etkisiyle eğitim uzaktan “olur mu, olmaz mı”, “uygulanabilir mi uygulanamaz mı”, “işe yarar mı, yaramaz mı” tartışmaları ile birlikte eğitimin tamamen kesintiye uğramasını önlemek ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere bu süreçte uzaktan eğitim bir çözüm olarak hayatımıza girmiştir (Telli Yamamoto & Altun, 2020). Okulların kapanması ile eşi görülmemiş bir zorluk ile karşı karşıya kalan ülkeler uzaktan eğitim çalışmalarına hızlı bir şekilde başlamak için büyük bir çaba göstermiştir (UNESCO, 2020c). Ülkeler, virüsten etkilenme düzeylerine ve kendi koşullarına bağlı olarak sürekli yeni karar ve uygulamaları hayata geçirmekte duruma göre okulları bölgesel olarak açma-kapama, ülke genelinde açma-kapama, çevrimiçi ortamlarda devam etme ya da eğitime ara verme gibi çeşitli kararlar almaktadırlar (Öztürk, 2020). 22 Mart 2021 itibarıyla UNESCO verilerine göre 210 ülkenin 112’sinde okullar tamamen açık, 72’sinde kısmen açık, 26’sında ise kapalıdır (TEDMEM). Kanada, Amerika, Almanya, İsveç, İngiltere gibi ülkelerde okullar, bölgeye ve sınıf seviyesine bağlı olarak kısmen açık olup, açık olmayan sınıf seviyeleri için uzaktan eğitime devam etmektedirler.

Uzaktan eğitim, geniş kitlelere eğitim hizmeti verebilmek ve eğitimde fırsat eşitliğini sağlayabilmek amacıyla farklı fiziksel mekânlarda bulunan öğretmen ve öğrencilerin çeşitli iletişim teknolojileriyle öğrenme-öğretme faaliyetlerini gerçekleştirmeleridir (Yalın, 2001). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle uzaktan eğitim kavramı, öğrenme ve öğretme faaliyetlerinde önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır (Hakkâri, 2018). Covid-19 pandemisi nedeniyle acil tedbir olarak yüz yüze eğitime ara verilmesi kararı ile ülkeler, çok hızlı bir şekilde çeşitli uzaktan öğrenme uygulamalarını hayata geçirmek durumunda kalmıştır. Dünya genelinde yapılan uygulamalara bakıldığında her ne

kadar dijital/çevrimiçi teknoloji odaklı uygulamalar ağırlık kazansa da daha geleneksel radyo, televizyon ve basılı içeriklerin de kullanıldığı uygulamalar mevcuttur (Bozkurt vd., 2020). Çin 2016 yılında geliştirilen, gelişmiş ve etkili bir çevrim içi platform olan "Rain Classroom"u kullanırken, İtalya bir bilgi protalı üzerinden paylaşımlarda bulunmakta ve Amerika'da Edx (2020) ve Coursera (2020) gibi eğitim platformlarında ücretsiz ve ücretli eğitimleri erişime açık hale getirilerek süreç yürütülmeye çalışılmaktadır (Telli Yamamoto & Altun, 2020). Hali hazırda bir uzaktan öğrenme platformu ve içeriği bulunan ülkeler bu sürece kolay uyum sağlayarak avantajlı bir konumda olmuştur. Türkiye'de uzaktan eğitim çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığı okulöncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde TRT EBA TV ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu ile (MEB, 2020a); üniversitelerde ise oluşturulan uzaktan eğitim, açıktan öğretim ve dijital öğretim sistemleri ile başlanmıştır (YÖK, 2020).

23 Mart 2020 tarihi itibarıyla ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri için başlayan uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler, derslerini EBA TV üzerinden takip etmiş; ders tekrarları, konu eksikleri ve sorular için EBA internet uygulamasını kullanmışlardır. Ayrıca öğretmenler kendi öğrencilerine EBA internet üzerinden ödevlendirme yapmış; soru-cevap, test etkinlikleri yönlendirmiş ve çalışmalar göndermiştir (MEB, 2020b). "TRT-EBA TV" ve EBA internet uygulaması ile başlayan uzaktan eğitim çalışmaları, 13 Nisan 2020 tarihinden itibaren "EBA Canlı Sınıf" uygulaması ile öncelikle 8, 12. sınıf ve hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullanımı ile devam etmiştir (Özer & Suna, 2020). Öğrencilerin kendi öğretmenleri ile anlık etkileşimde bulunarak ders işlemesine imkân sağlayan "EBA Canlı Sınıf" uygulaması 23 Nisan 2020 tarihinden sonra 3. sınıftan 12. sınıfa kadar tüm öğrencilerin kullanımına açılmıştır. "EBA Canlı Sınıf" uygulamasında dersler okul yöneticileri tarafından planlanarak uygulanmıştır (MEB, 2020c). 2019-2020 öğretim yılının bitiş tarihi olan 19 Haziran 2020 tarihine kadar devam eden uzaktan eğitim sürecinde EBA platformu tüm sınıf seviyeleri için kullanılabilir duruma getirilmiş, "EBA İnternet" uygulaması ve "EBA Canlı Sınıf" uygulaması sürekli yenilenerek geliştirilmiştir ve öğretmenler ile öğrencilerin paylaşımları sayesinde sürekli büyümektedir (Gacanoğlu & Nakiboğlu 2019). Daha önce öğrenci ve öğretmenlere öğretim programlarına yönelik e-içerikler sağlayarak yüz yüze eğitimin destekçisi olarak kullanılan EBA platformu hızlı bir şekilde öğretim programlarının tümünün uygulayıcısı haline gelmiştir. Yüz yüze eğitim için hazırlanmış olan öğretim programlarının uzaktan eğitime entegre edilmesi için bir süreç geçirilmesi mümkün olmamıştır. Yüz yüze eğitim için hazırlanan öğretim programlarının ve her bir öğesinin uzaktan eğitim sürecinde uygulanabilir ve kullanılabilir olup olmadığının belirlenmesi, yapılan eğitimin doğru, kaliteli ve nitelikli olmasını sağlayacağı gibi sürdürülebilirliğinin tespiti açısından da önemlidir.

Alanyazında "EBA platformunun kullanımının yaygınlaştırılması" ve "platformdaki içeriklerin zenginleştirilmesi", "uygulamanın getirdiği yenilikler", "eğitim öğretim ortamlarındaki yeri" gibi konular eğitim araştırmacılarının dikkatini çekmiş ve bu konuda daha önce birçok çalışma yapılmıştır. Coşkunserçe ve İşçitürk (2019) beşinci sınıf öğrencilerinin EBA platformunu kullanırken karşılaştıkları engeller, platformun bilinirliğinin artırılması için yapılacak faaliyetler; Gezer ve Durdu (2020) EBA ile ilgili tezlerin incelenmesi; Anka (2019), Hacıoğlu (2019) ve Vahit (2019) EBA'yı kullanmanın

öğrencilerin akademik başarısına etkisi; Atasoy ve Yiğitcan Nayır (2019) öğrencilerin EBA'daki video modüllerin matematik dersinde kullanımı; Demirçelik (2019) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşleri; Elçiçek (2019) EBA'nın öğretmenler tarafından kullanım sıklığı; Kılıç Koçak (2019) EBA platformu biyoloji dersi e-çeriklerinin kullanım durumu ve işlevselliğine yönelik öğretmen görüşleri; Sezer ve Korucu (2019) EBA'nın başarı ve öğrenci güdülenmesine yönelik etkisi; Arkan ve Kaya (2018) dünya uygulamalarında e-öğrenme ve EBA'nın eğitimdeki fonksiyonu ve geliştirilmesi gereken yönleri; Bahçeci ve Efe (2018) lise öğrencilerinin EBA'ya ilişkin görüşleri; Cuya ve Kayış (2018) EBA'nın öğrenciler tarafından kullanılabilirlik düzeyi; Demir, Özdingç ve Ünal (2018) EBA'ya katılım; Erensayın (2018) EBA'daki çevrimiçi ders materyallerinin değerlendirilmesi; Kartal (2017) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşleri; Kolburan Geçer, Devenci Topal ve Solmaz (2017) öğretmenlerin EBA'yı kullanmaya yönelik yeterlikleri; Aktay ve Keskin (2016) EBA'nın özellikleri; Kurtdede Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016) sınıf öğretmenlerinin EBA'dan yararlanmaya ilişkin görüşleri; Türker ve Güven (2016) lise öğretmenlerinin EBA'dan faydalanma düzeyleri; Tüysüz ve Çümen (2016) ortaokul öğrencilerinin EBA hakkındaki görüşleri; Alabay (2015) lise öğretmen ve öğrencilerinin EBA kullanımına ilişkin görüşleri ile ilgili yapılan bir çok çalışmaya rastlanılsa da tüm bu çalışmalarda EBA platformu, yüz yüze eğitime destek olarak ele alınmıştır. Alanyazında Covid -19 pandemi sürecinde gerçekleştirilen uygulamaların, eğitim politikalarının ve Covid-19 pandemisinin eğitime etkilerinin ele alındığı çalışmaların olduğu görülmektedir (Basilaia & Kvavadze, 2020; Can, 2020; Daniel, 2020; Dhawan, 2020; Eren, 2020; Erkut, 2020; Gençoğlu & Çiftçi, 2020; Huang, Tlili, Chang, Zhang, Nascimbeni & Burgos, 2020; Kahraman, 2020; Kırmızıgül, 2020; Mohammed, Khidhir, Nazeer & Vijayan, 2020; Nuer & Miguel, 2020; Özer, 2020a; Özer, 2020b; Petretto, Masala & Masala, 2020) ve uzaktan eğitim ve dijital beceriler ile ilgili çalışmaların (Bozkurt, 2020; Geçgel, Kana & Eren, 2020; Karadağ & Yücel, 2020; Koçoğlu, Ulu Kalın, Tekdal & Yiğen, 2020; Kurnaz & Serçemeli, 2020; Pınar & Dönel Akgül, 2020; Sarı & Sarı, 2020; Sun, Tang & Zuo, 2020; Telli Yamamoto & Altun, 2020; Tzifopoulos, 2020; Zhou, Li, Wu & Zhou, 2020). Ancak söz konusu çalışmalar içerisinde eğitimin uzaktan eğitim yoluyla EBA üzerinden yürütülmesi sürecinde karşılaşılan güçlükler için yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada "EBA İnternet" ve "EBA Canlı Sınıf" üzerinden yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarında gerçekleştirilen programların her bir ögesinin entegrasyonu ve uygulanmasına yönelik var olan durumun öğretmen görüşlerine göre tespit edilmesi amaçlanmıştır. Söz konusu durumun ortaya konularak devam eden süreçte veya bundan sonra benzer bir süreç ile yeniden karşılaşıldığında uygulamanın nasıl gerçekleştirilmesi ve nasıl revize edilmesi gerektiğine yönelik bir fikir oluşturması açısından çalışma önem taşımaktadır. Bu açıdan araştırmanın, Covid-19 salgını nedeniyle gerçekleştirilen uzaktan eğitim çalışmalarında etkin bir şekilde kullanılan "EBA İnternet" ve "EBA Canlı Sınıf" uygulamalarında karşılaşılan güçlüklerin belirlenmesi ve durumun ortaya konulması ile yapılacak iyileştirme ve geliştirme çalışmalarında yol gösterici olacağı umulmaktadır.

Covid-19 pandemisi nedeniyle yapılan MEB uzaktan eğitim çalışmalarında “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamalarına yönelik öğretmenlerin görüşlerini belirlemek üzere aşağıdaki problem cümleleri oluşturulmuştur. Öğretmenlerin;

- “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamalarında öğretim etkinliklerini planlama konusunda karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri nelerdir?
- “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamalarında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin yorumları nelerdir?
- EBA platformunda yer alan içeriklere ve EBA platformuna içerik hazırlarken/yüklerken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri nelerdir?
- “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamalarında öğretim faaliyetlerini ölçme değerlendirme konusunda karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri nelerdir?
- “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamalarında öğretim programlarının daha verimli bir şekilde uygulanabilmesine ilişkin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, durum çalışması deseni kullanılarak betimsel olarak yürütülen nitel bir araştırmadır. Karmaşık konuların anlaşılması ve keşfedilmesine imkân sağlayan durum çalışmalarında (Merriam, 2013), bir olay ya da olgunun derinlemesine incelenerek gerçekte var olan durumu gözlemlenir, sistematik bir şekilde veriler toplanır, analiz edilir ve sonuçlar ortaya konulur (Davey, 1991). Durum çalışmaları, gerçek ortamda birçok unsur ve bu unsurların birbirleriyle olan etkileşimlerini ele alarak var olan durumu ortaya koyduğu için eğitim araştırmalarında çokça kullanılmaktadır. Öğretim uygulamalarında var olan konular veya problemlerin durum çalışmaları ile tanımlanması ve açıklanmasıyla elde edilen sonuçlar eğitim araştırmacılarına yeni araştırmalara ve eğitimcilere uygulamaya yönelik bilgiler sunar, durum ile ilgili nedenselliğe ilişkin bütüncül bakış açısının geliştirilmesine imkân verir. Böylece var olan durumun sebep ve sonuç ilişkileri ortaya konularak programların değerlendirilmesi, yeniliklerin araştırılması, ilgili eğitsel politikaların geliştirilmesi sağlanır (Ozan Leylum, Odabaşı & Yurdakul, 2017). Bu doğrultuda bu araştırmada, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi nedeniyle Türkiye’de 2020 yılının Mart ayında okullarda yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitime geçilmesi sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformunun kullanımı ile ilgili karşılaşılan güçlükler öğretmenlerin bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, Covid-19 pandemisi nedeniyle okullarda yüzyüze eğitime ara verildiği ve uzaktan eğitim çalışmalarının yapıldığı 2020 yılının Mart-Nisan-Mayıs-Haziran aylarında, Sakarya ilinde bulunan bir ilçede görev yapan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri ile yürütülmüştür. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden

maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile örneklem belirlenirken mümkün olduğunca birbirinden farklı durumlar seçilir. Böylece bir olgunun temel ve değişken özellikleri, farklı paydaşların deneyimleri çeşitli açılardan belirlenir (Suri, 2011), çeşitlilik gösteren durumlar arasında var olan ortak olguların olup olmadığı bulunur ve bu yolla problemin farklı boyutları incelenir (Marczyk, DeMatteo & Festinger, 2005'ten akt. Baltacı, 2018). Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile yapılan bir araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar diğer örnekleme yöntemleri ile elde edilen bulgu ve sonuçlara göre daha zengin olabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Evreni yansıtacak çeşitlilik durumunu sağlamak için araştırmacının yapıldığı ilçede bulunan tüm resmi okulların (2 anaokulu, 9 ilkokul, 7 ortaokul ve 5 lise) her birinden rastgele seçilen en az 2 kadın 2 erkek gönüllü öğretmen olmak üzere toplam 107 öğretmen çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Araştırmanın yapıldığı okullarda toplam 462 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 10'u anaokullarında, 38'i ilkokullarda, 33'ü ortaokullarda ve 26'sı liselerde görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		N (107)
Cinsiyet	Kadın	57
	Erkek	50
Görev yaptığı okul türü	Anaokulu	10
	İlkokulu	38
	Ortaokul	33
	Lise	26
Covid-19 pandemisi nedeniyle yapılan MEB uzaktan eğitim sürecinden önce EBA platformunu kullanıp kullanmadığı	Sıklıkla kullanan	34
	Zaman zaman kullanan	59
	Kullanmayan	14

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin demografik bilgileri, ikinci bölümde ise yapılan uzaktan eğitim çalışmalarına yönelik 5 tane açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formu hazırlanırken yapılan uzaktan eğitim çalışmaları ile ilgili öğretmenlerden yazılı olarak bilgi istenmiştir. Elde edilen benzer bilgiler ve alanyazın doğrultusunda uzaktan eğitim süreci ile ilgili temalar oluşturulmuştur. Belirlenen temalardan araştırma problemine uygun açık uçlu sorulardan oluşan 10 soruluk bir soru formu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak sorular bir eğitim bilimlari öğretim üyesi, EBA İlçe Koordinatörü olarak görev yapan bir eğitim yöneticisi, EBA İlçe Koordinatör yardımcısı olarak görev yapan bir bilişim teknolojileri öğretmeni, iki bilişim teknolojileri öğretmeni, bir Türkçe

öğretmeni ve bir sınıf öğretmeninin görüşlerine sunulmuştur. Görüş birliğine varılan sorular alınmış, düzeltilmesi gerekenler kişilerden gelen dönütler ve öneriler doğrultusunda tekrar düzenlenmiş ve ortaya çıkan 6 soruluk görüşme formunun pilot uygulaması için beş öğretmen ile görüşme yapılmış, soruların öğretmenler tarafından doğru olarak anlaşılıp anlaşılmadığı ve araştırmacının amacına uygun olup olmadığı test edilmiştir. Aynı cevapların yer aldığı iki soru tek bir hale getirilmiş ve nihai olarak oluşturulan 5 soruluk görüşme formu elde edilmiştir. Böylece görüşme formunun kapsam, görünüş ve nitelik geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Oluşan görüşme formu ile öğretmenlerin 2020 yılının Mart-Nisan-Mayıs-Haziran aylarında Covid-19 pandemisi nedeniyle okullarda yüz yüze eğitime ara verilerek yapılan MEB uzaktan eğitim çalışmalarında EBA (Eğitim Bilişim Ağı) platformunun kullanımına ilişkin karşılaştıkları güçlüklerin, tecrübelerinin ve çözüm önerilerinin derinlemesine analiz edilebileceği görülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak yapılması ile sistematik bir yapı içinde kolaylık sağlarken araştırmacı, görüşmenin seyrine bağlı alt sorular sorup görüşmenin gidişatını etkileyerek bireylerin cevaplarını daha da detaylandırmasını sağlayabilir (Türnüklü, 2000; Yıldırım & Şimşek, 2018).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapıldığı 23 resmi okulda görev yapan tüm öğretmenlere çalışma hakkında çevrimiçi canlı görüşme platformları üzerinden bilgi verilmiştir. Araştırmaya 107 öğretmenin gönüllü olarak katılmak istediği belirlenmiş, bu öğretmenlere çevrimiçi platform üzerinde oluşturulan formlar yardımıyla gerekli açıklamaları içeren görüşme formu ulaştırılmıştır. Bu süreçte öğretmenlerle çalışma hakkında ya da görüşme formunda yer alan sorular ile ilgili anlaşılmayan noktalarda çevrimiçi canlı görüşme platformları aracılığıyla iletişim kurulmuştur. Öğretmenler görüşme formundaki soruları çevrimiçi form üzerinden yazarak cevaplamışlardır. Araştırmacı tarafından, katılımcıların soruları yazarak cevaplamak istememeleri durumunda çevrimiçi görüntülü programların kullanılarak görüşme gerçekleştirilebileceği ifade edilmiş, ancak tüm katılımcıların sorulara çevrimiçi form üzerinden yazılı olarak cevap vermek istediği görülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verilerin analiz edilmesi aşamasında öncelikle katılımcıların sorulara verdikleri cevaplara ilişkin kodlayıcılar arası güvenilirliği sağlamak adına araştırmacı üçgenlemesi yapılarak her bir araştırmacı tarafından farklı ortam ve zamanlarda bağımsız bir şekilde kodlanmıştır. Kodlamalar araştırmacılar tarafından birlikte değerlendirilerek benzerlik gösteren kodlamalarda görüş birliğine varılmış, benzerlik göstermeyen kodlamalar ise iptal edilmiştir. Benzerlik gösteren ve göstermeyen görüşler için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen (Güvenirlik=Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı))

formülü kullanılmış ve araştırmacılar arasında uyum güvenirliği 0,80 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu güvenirlik değerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu varsayılabilir. Kodlayıcılar arası güvenirliğin % 80'e yakın olması önerilmektedir (Miles & Huberman, 1994). Son kod listesi kullanılarak veriler belirli temalar ve alt temalar çerçevesinde hangi katılımcının hangi tema ve alt tema ile ilişkili bir görüş bildirdiği belirlenerek tablolandırılmıştır. Katılımcıların görüşlerinin okuyucular tarafından tema ve alt temalar altında anlamlandırılması için her bir soruya verilen cevaplardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Araştırma ham verileri ve analiz sonuçlarından elde edilen bulgular, sonuçların güvenirliğini sağlamak üzere nitel araştırmalar konusunda uzman bir bağımsız araştırmacının görüşlerine sunulmuştur. Bağımsız araştırmacıdan alınan geri bildirim ile bulgular son şekli ile raporlaştırılmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamalarında Öğretim Etkinliklerini Planlama Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 2.

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamasında Öğretim Etkinliklerini Planlama Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri

	Tema (Güçlük Kaynağı)	Karşılaşılan Güçlükler
EBA İnternet Uygulaması	EBA Platformu	EBA platformundaki içeriklerin yetersizliği Öğretmenlerce hazırlanan etkinliklerin EBA platformuna yüklenmesinde yaşanan sorunlar
	Öğretmenler	Öğretmenlerin uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamaları Uzaktan eğitimde öğretmenlerin öğretim etkinliklerini planlanmaları için daha çok zamana ihtiyaç duymaları Öğretmenlerin planlanan etkinlikleri, çeşitli sebeplerden dolayı tamamlayamayıp sürekli güncellemek zorunda kalmaları Öğretmenlerin uzaktan eğitimde öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve hazır bulunuşluklarını belirleyememeleri
	Milli Eğitim Bakanlığı kararları	8.sınıf sınav konularının uzaktan eğitimin başlangıcından sonra duyurulması
EBA Canlı Sınıf Uygulaması	Öğretmenler	Öğretmenlerin uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamaları Öğretmenlerin planlanan etkinlikleri, çeşitli sebeplerden dolayı tamamlayamayıp sürekli güncellemek zorunda kalmaları Uzaktan eğitimde öğretmenlerin öğretim etkinliklerini planlanmaları için daha çok zamana ihtiyaç duymaları
	Milli Eğitim Bakanlığı kararları	Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen ders saatlerinin az olması nedeniyle istenilen etkinliklerin planlanamaması

Birinci araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2’de öğretmenlerin “EBA İnternet” uygulamasında ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında öğretim etkinliklerini planlama konusunda karşılaştıkları güçlüklere ilişkin görüşlerine

yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca Şekil 1’de karşılaşılan güçlüklerin genel dağılımı yer almaktadır.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 37’si (%34,6) “EBA İnternet” uygulamasında öğretim etkinliklerini planlama konusunda birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmiştir. Karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüş belirten 37 öğretmenin verdiği cevaplar incelenmiş; 24 öğretmenin (%22,4) *EBA platformu*, 13 öğretmenin (%12,1) kendileri (*öğretmenler*) ve 1 öğretmenin (%0,9) *Milli Eğitim Bakanlığı kararları* nedeniyle güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

EBA internet uygulamasında yeterli ders ve konu anlatımı içeriği bulunmadığından planlamaya temel teşkil edecek materyal, görsel gibi içerikler kendim hazırlamak zorunda kaldım. Bu da zaman ve içeriğin kalitesi konusunda sorun oluşturdu.

EBA internete her formatta veri yüklenememesi.

Çeşitli sebepler yüzünden öğretim etkinliklerini planlarken fazlaca esnek olmak zorunda kaldık, planları sürekli olarak güncelledik, tabi ki bu dinamik bir süreç lakin bu iş gereğinden fazla oldu.

Öğretim etkinliklerini planlama konusunda güçlükler yaşadım. Derslerde her zaman birebir etkinliklerle işlediğimiz için (listening, vocabulary practice, sınırlı da olsa speaking)” internet üzerinden verimli olacak etkinlik bulmada zorlandım.

Evet, çeşitli sorunlar oldu. 8.sınıfların dersine girmem sebebiyle sınavda çıkacak kazanımların belirlenmesini beklememiz gerekti. Böylece sınavda çıkacak konulara odaklanabildik.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 12’si (%11,2) “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında öğretim etkinliklerini planlama konusunda birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmiştir. Karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüş belirten 12 öğretmenin verdikleri cevaplar incelenmiş; 7 öğretmenin (%6,5) kendilerinden (*öğretmenler*), 5 öğretmenin (%4,7) *Milli Eğitim Bakanlığı kararları* nedeniyle güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

EBA canlı derslerde planladığım dersleri süre ve bağlantı sorunlarından dolayı yetiştiremedim, o nedenle tekrar planlamaları güncellemek zorunda kaldım.

İnternet üzerinde uygulanabilecek etkinlikler kısıtlı idi. Hangilerinin seçileceği konusunda, ders öncesinde düşünmem gerekti. Bu etkinlikleri EBA canlı sınıf uygulaması üzerinde nasıl yapılacağı ve öğrencilerin sürece nasıl dâhil edileceğinin planlaması fazlaca zamanımı aldı.

Ders saat sınırlı olduğu için birçok beceri ve etkinliği yüzeysel geçmek zorunda kaldım.

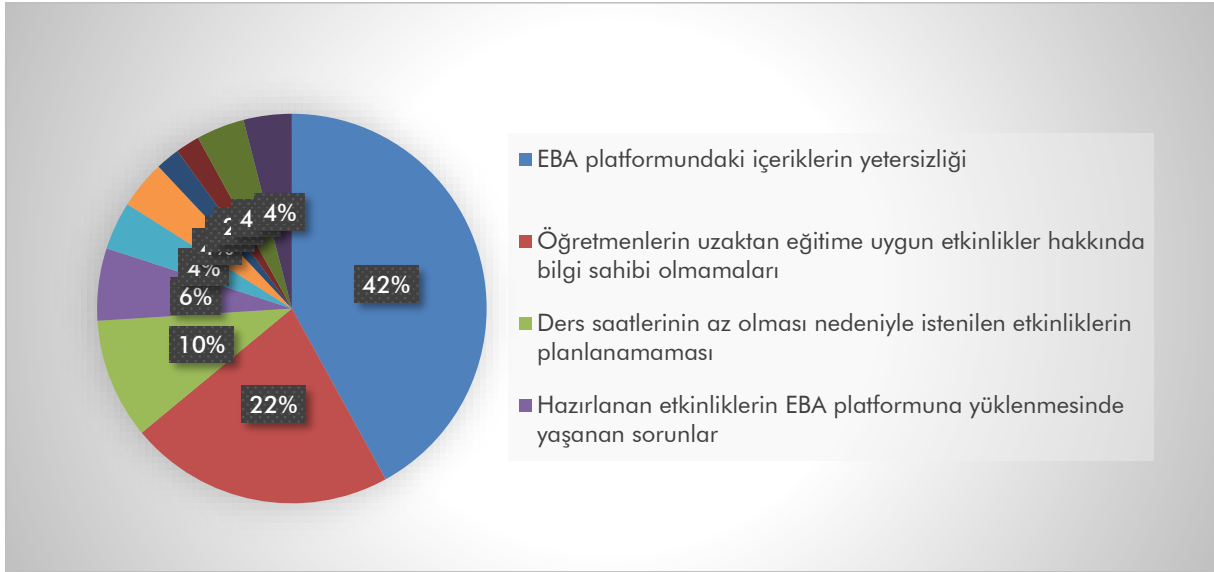
EBA canlı sınıf uygulamasında karşılaştığım en önemli sorun erişim sorunuymdu herkesin canlı derse erişim imkanı olmadığı için derslerin planlanması açısından süre yetersizliği söz konusuydu. Her ders için haftada bir saat planlarımızı yetiştirmede bizi zorladı.

Şekil 1’de EBA internet ve EBA canlı sınıf uygulamasında karşılaşılan güçlüklerin genel dağılımı yer almaktadır. Uygulamalarda en çok karşılaşılan güçlüklerin “EBA platformundaki içeriklerin yetersizliği”, “öğretmenlerin uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamaları”, “ders saatlerinin az olması nedeniyle istenen

etkinliklerin planlanamaması” ve “hazırlanan etkinliklerin EBA platformuna yüklenmesinde yaşanan sorunlar” olduğu görülmektedir.

Şekil 1.

Öğretim Etkinliklerini Planlama Konusunda Karşılaşılan Güçlüklerin Genel Dağılımı

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamalarında Planladıkları Öğretim Etkinliklerini Uygulama Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

İkinci araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 3’te sunulmuştur. Tablo 3’te öğretmenlerin “EBA İnternet” uygulamasında ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşlerine yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca Şekil 2’de karşılaşılan güçlüklerin genel dağılımı yer almaktadır.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 76’sı (%71) “EBA İnternet” uygulamasında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmiştir. Tablo 3’te 45 öğretmenin (%42,1) EBA platformu ve 48 öğretmenin (%44,9) öğrenciler nedeniyle güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir.

Sürekli bağlantı kopması.

EBA internete erişimde sıkıntılar yaşandığı için ödevlerin, etkinliklerin planlanan zamanda paylaşımlarında sıkıntılar yaşandı. Öğrenciler de yine yoğunluktan dolayı giremedikleri için EBA internet üzerinden gönderilen ödevlerini zamanında yapamadılar.

Öğrencilerin neredeyse büyük bir çoğunluğunun ulaşabildiği halde bilerek ve isteyerek EBA interneti kullanmak istememesi dışında bir problem yaşamadım.

EBA internet uygulamasında tplanladığım etkinlikleri uygularken tüm öğrencilere erişememek en büyük problem oldu. Çocukların tamamında internet ve bilgisayar donanımı olmadığı için uygulamaya hiç katılamayan öğrencilerim vardı.

Tablo 3.

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamasında Planladıkları Öğretim Etkinliklerini Uygulama Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

	Tema (Güçlük Kaynağı)	Karşılaşılan Güçlükler
EBA İnternet Uygulaması	EBA platformu	EBA platformunda yaşanan sistemsel sorunlar
	Öğrenciler	Öğrenci katılımının yetersizliği Öğrencilerin teknolojik donanım (bilgisayar, tablet, cep telefonu, internet bağlantısı vb.) yetersizlikleri Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerilerindeki yetersizlikler Öğrencilerin bireysel farklılıkları
EBA Canlı Sınıf Uygulaması	EBA canlı sınıf sistemi	EBA canlı sınıf sisteminde yaşanan teknik sorunlar Canlı sınıf uygulaması için ders saati süresinin (30 dak) yeterli olmayışı
	Öğrenciler	Öğrenci katılımının yetersizliği Öğrencilerin teknolojik donanım (bilgisayar, internet bağlantısı vb.) yetersizlikleri Öğrencilerin bireysel farklılıkları
	Öğretmenler	Öğrenciler ile etkileşimim sınırlı olması Öğretmenlerin teknolojik donanım (bilgisayar, internet bağlantısı vb.) yetersizlikleri Öğretmenlerin canlı ders uygulamaları konusunda tecrübesiz oluşları Öğretmenlerin sınıf yönetimini sağlayamamaları Öğrencileri öğrenme için motive edememe

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 77’si (%72) “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmiştir Tablo 3’te 35 öğretmenin (%42,1) *EBA canlı sınıf sistemi*, 33 öğretmenin (%30,8) *öğrenciler* ve 29 öğretmenin (%27,1) *kendilerinden (öğretmenler)* kaynaklanan güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin planladıkları öğretim etkinliklerini uygularken en çok *EBA platformundan* ve *EBA canlı sınıf sisteminden* kaynaklanan güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

Altyapı eksikliğinden dolayı bazen giriş yapılamaması.

Canlı sınıf uygulamasında zaman kısıtlamasından dolayı zorunlu olarak tek yönlü sunuş yapmak durumunda kaldım. Bu da öğrencilerin pasif kalmasına neden oldu.

EBA canlı sınıflara tüm tedbirler alınmasına rağmen (whatsApp grupları, velilere mesaj) katılımın yeterli düzeyde sağlanamaması.

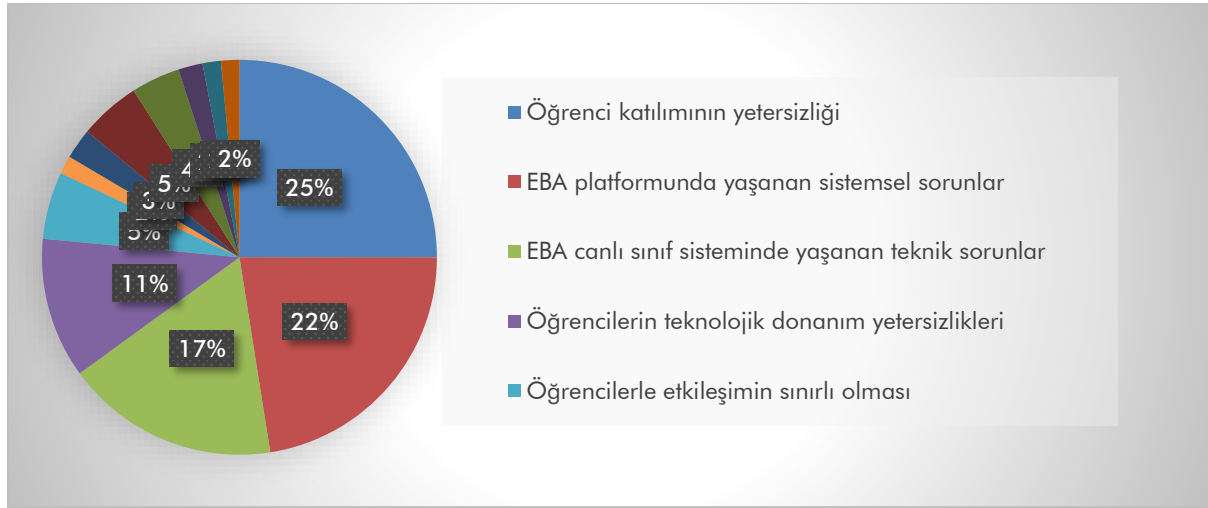
Öğrenciler telefon ekranından derse katıldığı için yazıları görmekte ve okumakta zorluk yaşadılar. Öğrencilerin kulakları olmadığı için, buldukları ortamın sesi derse konsantre olmamızı engelledi. Öğrencilerin görüntülerinin ve seslerinin kapanması gibi teknik sorunlardan dolayı işlediğim derisi yetiştiremedim.

Öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişiminin sınırlı kalması.

Önceden yeteri kadar tecrübeye sahip olmadığım için canlı sınıf uygulamasını kullanmakta zorluklarla karşılaştım. Etkinlikleri uygularken zamanı tasarruflu kullanmak öncelikimdi. Ayrıca öğrencileri derse güdülemek yüz yüze eğitimden daha zordu.

Şekil 2.

Öğretim Etkinliklerini Uygulama Konusunda Karşılaşılan Güçlüklerin Genel Dağılımı

Şekil 2’de EBA internet ve EBA canlı sınıf uygulamasında öğrenim etkinliklerini uygulama konusunda karşılaşılan güçlüklerin genel dağılımı yer almaktadır. Uygulamalarda en çok karşılaşılan güçlüklerin “öğrenci katılımının yetersizliği”, “EBA platformunda yaşanan sistemsel sorunlar”, “EBA canlı sınıf sisteminde yaşanan teknik sorunlar”, “öğrencilerin teknolojik donanım yetersizlikleri” ve “öğrencilerle etkileşimin sınırlı olması” olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Yapılan MEB Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan EBA Platformunda Yer Alan İçeriklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Üçüncü araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 4’te sunulmuştur. Tablo 4’te öğretmenlerin EBA platformunda yer alan içeriklere ilişkin görüşlerine yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca Şekil 3’te görüşlerin genel dağılımı yer almaktadır.

Tablo 4.

Öğretmenlerin EBA Platformunda Yer Alan İçeriklere İlişkin Görüşler

	Tema (Güçlük Kaynağı)	EBA platformunda yer alan içerikler;
EBA Platformu Hazır içerikler	İçerik niteliği	Basit ve yetersizdi. Yeterli ve uygundu.
	Sistem	Tamamı ulaşılabilir değildi.
	Kazanım içerik ilişkisi	Kazanımlara uygundu. Kazanımlara uygun değildi.
EBA Platformuna Yeni İçerik oluşturma	EBA platformu	Hazırladığım içerikleri yüklerken teknik sorunlar ile karşılaştım.
	Öğretmen	İçerik hazırlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığım için zorlandım. Teknolojiyi iyi kullanamadığım için hazırlarken zorlandım.
	Zaman	İçerik hazırlamak ve yüklemek çok zamanımı aldı.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 78'i (%72,9) EBA platformunda yer alan içeriklerin basit ve yetersiz olduğunu; 29'u (%29) içeriklerin yeterli ve uygun olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca 6 öğretmen (%5,6) içeriklerin tamamının ulaşılabilir olmadığını ifade etmiştir.

Okulöncesi eğitimin tüm gelişim alanlarını (bilişsel, motor, sosyal-duygusal, özbakım, dil gelişimi) destekleyecek içerikleri yetersizdi. Olanların da bir kısmı sınıfım seviyesine göre basitti.

EBA ortaokul kısmının matematik dersinde konu anlatımı, videolar, testler, etkileşimli alıştırmalar yönünden yeterli olduğunu düşünüyorum.

İstediğim her içeriğe ulaşamadım.

EBA'nın sürekli güncellenmesinden dolayı aradığım içeriklere ulaşma yönünden sıkıntı yaşadım.

Araştırmaya katılan 107 öğretmene EBA içeriklerinin ders kazanımlarına uygun olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 4'te öğretmenlerden 85'inin (%79,4) EBA içeriklerinin ders kazanımlarına uygun olduğunu, 22'sinin (%20,6) ise uygun olmadığını ifade ettiği görülmektedir.

Eğitim öğretim sürecinde zaten bu içerikleri kullanıyordum. Kesinlikle kendi branşım adına kazanımlara uygun bir program.

Tamamen uygundu.

1.sınıf Türkçe kazanımları konusunda eksiklik ve yetersizlikler vardı.

Bazı konularda ders anlatım videolarında müfredatta değiştirilen ders kitabına ya da akademik kaynaklara uymayan anlatımlar var. Ayrıca EBA ve EBA kursta kullanılan kazanım değerlendirme testlerinde de müfredattan çıkarılan konu ya da değişmiş akademik bilgilerle uyumlu olmayan sorular bulunmaktadır. Bu da öğrencilerde karmaşa yaşanmasına neden olmaktadır. Ders kitapları ve EBA anlatım videolarının güncellenmesi eğitim öğretim yılı başlamadan yapılmalıdır. Biyoloji branşında bazı konularda Fen ve Anadolu Lisesi müfredatındaki farklılıklar da bu karmaşaya neden olmaktadır.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 86'sı (%80,4) EBA platformuna yüklemek üzere içerik hazırladığını, 21'i (%19,6) ise EBA platformuna yüklemek için içerik hazırlamadığını ve sistemde var olan içerikleri kullandıklarını ifade etmiştir. İçerik hazırlayan/yükleyen 86 öğretmenden 48'i EBA platformuna içerik hazırlarken/yüklerken birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmiştir. Tablo 4'te içerik hazırlayan/yükleyen öğretmenlerin 30'unun (%28) EBA platformu, 12'sinin (%11,2) kendileri (öğretmenler), 11'nin (%10,3) zaman kaynaklı güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

Video ve görsel yüklerken boyutlardan dolayı biraz güçlük oldu.

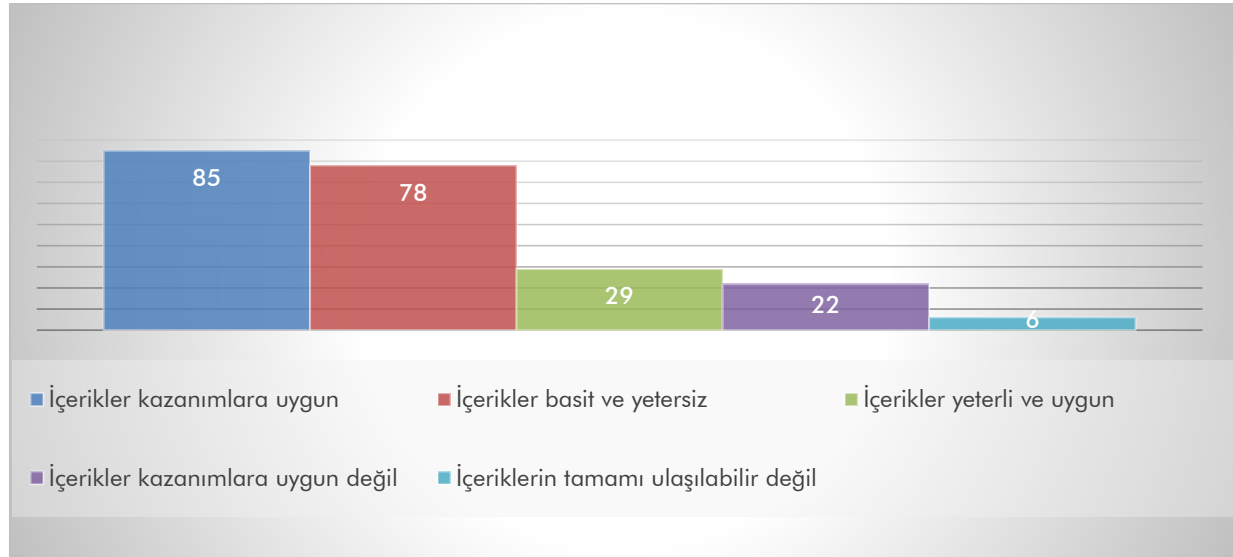
Uygulamanın nasıl kullanılması gerektiği konusunda bilgi yetersizliğim ve eksikliğim olması.

Bazı bilgisayar programlarını kullanmayı bilmediğim için hazırlayamadım. Animasyon hazırlayıp konuyu ilgi çekici yapmak isterdim.

Branşım gereği (matematik) bilgisayar ortamında içerik hazırlamak çok zaman alıcı oluyor. Bunun önüne geçmek için bazı çalışmalarını A-3 boyutunda kâğıtlara yazarak kamerada çocuklara gösterme ya da önceden hazırladığım çalışmaların fotoğraflarını kullanma gibi kolaylıklar oluşturduğum kendimce, bazen de bunları slayta dönüştürdüm.

Şekil 3.

EBA İçeriklerine Yönelik Görüşlerin Genel Dağılımı

Şekil 3'te öğretmenlerin EBA platformunda yer alan içeriklere ilişkin görüşlerinin genel dağılımı yer almaktadır. Öğretmelerden büyük bir çoğunluğunun (%85) içeriklerin kazanımlara uygun ve yine büyük bir çoğunluğunun (%78) içeriklerin basit ve yetersiz olduğu görüşlerine sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Yapılan MEB Uzaktan Eğitim Sürecinde “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamalarında Öğretim Faaliyetlerini Ölçme Değerlendirme Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 5.

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamasında Öğretim Faaliyetlerini Ölçme Değerlendirme Konusunda Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Görüşleri

	Tema (Güçlük Kaynağı)	Karşılaşılan Güçlükler
EBA İnternet Uygulaması	EBA platformu	EBA platformunda yaşanan sistemsel sorunlar EBA platformunda seviyeye uygun veya yeterli ölçme değerlendirme içerikleri bulunmuyor.
	Öğrenciler	Öğrenci katılımının yetersizliği Öğrencilerin teknolojik donanım (bilgisayar, internet bağlantısı vb.) yetersizlikleri Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerilerindeki yetersizlikler
EBA Canlı Sınıf Uygulaması	Öğrenciler	Öğrenci katılımının yetersizliği Öğrencilerin teknolojik donanım (bilgisayar, internet bağlantısı vb.) yetersizlikleri Öğrencilerin bilişim teknolojilerini kullanma becerilerindeki yetersizlikler
	EBA canlı sınıf sistemi	Canlı ders saati süresinin yetersiz oluşu EBA canlı sınıf sisteminde yaşanan teknik sorunlar

Dördüncü araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 5’te sunulmuştur. Tablo 5’te öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında, öğretim faaliyetlerini ölçme değerlendirme konusunda karşılaştıkları güçlüklere ilişkin görüşlerine yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca Şekil 4’te karşılaşılan güçlüklerin genel dağılımı yer almaktadır.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 11’i (%10,3) “EBA İnternet” uygulamasında öğretim faaliyetlerini ölçme değerlendirme çalışması yapmadığını, 96’sı (%89,7) ise yaptığını ifade etmiştir. Ölçme değerlendirme çalışması yapan 96 öğretmenden 26’sı herhangi bir güçlükle karşılaşmazken 70’i birtakım güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmiştir. Karşılaştıkları güçlüklere ilişkin görüş belirten 70 öğretmenin verdiği cevaplar incelenmiş; verilen cevaplar EBA platformu ve öğrenciler olmak üzere iki temada gruplandırılmıştır. Tablo 5’te ölçme değerlendirme çalışması yapan öğretmenlerden 44’ünün (%41,1) EBA platformu, 34’ünün (%31,8) öğrencilerden kaynaklanan güçlüklere karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

Raporlar kısmından sağlıklı bir şekilde yararlanamadım. Genelde etkinlikleri yapan öğrencilerimden tamamladıklarına ancak raporlarda görünmediğine dair dönütler aldım.

Ölçme değerlendirme etkinlikleri çok yetersizdi. Bu sebeple değerlendirme konusunda yeterli dönüt alamadım.

Verdiğim etkinlikler öğrencilerin çoğu tarafından yapılmadı. Bu da sağlıklı ölçme değerlendirme yapamamama sebep oldu.

EBA üzerinde gönderilen test ve alıştırmaların raporlarının olması ve sonuçları inceleyebiliyor olmamız çok güzel fakat tüm öğrencilerin katılımını sağlamak mümkün olmadı.

Çalışmaya katılan 107 öğretmenden 35'i (%32,7) "EBA Canlı Sınıf" uygulamasında *öğretim faaliyetlerini ölçme değerlendirme çalışması yapmadığını*, 72'si (%67,3) ise *yaptığını* ifade etmiştir. Ölçme değerlendirme çalışması yapan 72 öğretmenden 23'ü *herhangi bir güçlkle karşılaşmazken 49'u birtakım güçlkle karşılaştıklarını* belirtmiştir. Karşılaştıkları güçlklere ilişkin görüş belirten 49 öğretmenin verdiği cevaplar incelenmiş; verilen cevaplar *öğrenciler ve EBA canlı sınıf sistemi* olmak üzere iki temada gruplandırılmıştır. Tablo 5'te ölçme değerlendirme çalışması yapan öğretmenlerden 30'unun (%28,0) *öğrenciler*, 21'inin (%19,6) *EBA canlı sınıf sisteminden* kaynaklanan güçlklere karşılaştıkları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

Canlı sınıflarda ölçme değerlendirme aşamasında öğrencinin derse katılmak istememesi, sorular yöneltildiğinde cevap vermemesi karşılaştığım güçlklere arasındadır.

Öğrencilerin bağlantı sorunları haricinde başka bir güçlkle karşılaşmadım.

Ders içi sözlü sorularda teknik sıkıntılardan dolayı öğrencilerden hemen dönüt alınmaması veya hiç alınamamasından dolayı öğrencilerin konuyu anlayıp anlamadığının anlaşılabilmesi.

Bir ders saati içinde önce Powerpoint uygulaması ile konu anlatımı yaptığımdan, ölçme değerlendirmeye çok zaman kalmadı.

Şekil 4.

Ölçme-Değerlendirmede Karşılaşılan Güçlklere Genel Dağılımı

Şekil 4'te EBA internet ve EBA canlı sınıf uygulamasında öğretim faaliyetlerini ölçme değerlendirme konusunda karşılaşılan güçlklere genel dağılımı yer almaktadır.

Uygulamalarda ölçme değerlendirme konusunda en çok karşılaşılan güçlüklerin “öğrenci katılımının yetersizliği”, “EBA platformunda seviyeye uygun veya yeterli ölçme değerlendirme içeriklerinin bulunmaması”, “EBA platformunda yaşanan sistemsel sorunlar” ve “canlı ders saati süresinin yetersizliği” olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Yapılan MEB Uzaktan Eğitim Sürecinde “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamasında Öğretim Programlarının Daha Verimli Bir Şekilde Uygulanabilmesine İlişkin Önerilerine Yönelik Bulgular

Tablo 6.

Öğretmenlerin “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” Uygulamasında Öğretim Programlarının Daha Verimli Bir Şekilde Uygulanabilmesine İlişkin Önerileri

Tema (Güçlük Kaynağı)	Öneriler
EBA Platformu	<p>EBA platformundaki içerikler zenginleştirilmeli</p> <p>EBA platformuna oyun ile öğrenme, eğlenceli aktiviteler, filmler, şarkılar, görseller, deney etkinlikleri, STEM etkinlikleri eklenebilir.</p> <p>EBA platformuna giriş daha basit ve hızlı olmalı</p> <p>Sisteme öğrenciler için puan yerine sembol, emoji, hediye eğitim içerikleri, yıldız toplama vb. motive edici unsurlar eklenebilir.</p> <p>Sistemde öğrencilerin etkinliklerini ölçüp değerlendiren ve öğretmeni yönlendiren bir bölüm olabilir.</p> <p>Velinin de EBA platformuna dahil edilerek, öğrencilerin yaptıkları çalışmalar hakkında belirli periyotlarda bilgilendirilmesi</p> <p>Akran iletişimini artırmak için EBA platforma forum vb. paylaşım/tartışma platformları eklenebilir</p> <p>EBA platformuna öğretmenler için hazır içerik hazırlama şablonları eklenmeli</p> <p>EBA platformuna yüklenen içerikler için kaynak veya adres linki ekleme daha kolay hale getirilmelidir</p>
Milli Eğitim Bakanlığı kararları	<p>Katılım zorunlu olmalı</p> <p>Ders programları öğrencilerin gün içinde ekran karşısında geçen toplam saatler dikkate alınarak planlanmalı</p>
EBA Canlı Sınıf Sistemi	<p>Ölçme değerlendirme yapılmalı ve öğrenci başarıları not sistemi ile değerlendirilmeli</p> <p>Canlı derste tahtayı daha pratik ve kullanışlı hale getiren bir uygulama olabilir</p> <p>EBA platformundaki etkinlikler canlı derslerde paylaşılabilir olmalı</p> <p>Canlı derste yazılı iletişim için bir sohbet bölümü oluşturulabilir.</p> <p>Canlı dersler için videolar, diyagramlar hazırlanabilir.</p>

Beşinci araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 6 da sunulmuştur. Tablo 6’da “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında öğretim programlarının daha verimli bir şekilde uygulanmasına ilişkin öğretmenlerin önerileri ile ilgili bulgular yönelik bulgular yer almaktadır. Ayrıca Şekil 5’te önerilerin genel dağılımı yer almaktadır.

Tablo 6’da çalışmaya katılan 107 öğretmenden 67’sinin (%62,6) *EBA platformu*, 7’sinin (%6,5) *Milli Eğitim Bakanlığı kararları*, 16’sının (%14,9) *EBA Canlı Sınıf sistemi* ile ilgili önerilerde bulunduğu görülmektedir. “EBA İnternet” ve “EBA Canlı Sınıf” uygulamasında öğretim programlarının daha verimli bir şekilde uygulanmasına ilişkin görüş belirten öğretmenlerin en çok *EBA platformu* ile ilgili önerilerde buldukları görülmektedir. Katılımcıların görüşlerinden bazı ifadeler alıntılanarak aşağıda sunulmuştur.

İçerikler zenginleştirilebilir. Ayrıca her okul seviyesine uygun çalışmalar olmalı yani seviye kolaydan zora doğru her öğrencinin ilgisini çekebilecek düzeyde çalışmalar ve testler yer almalı. Öğrencilere daha çok uygulama fırsatı verebilecek çalışmalar hazırlanmalı.

Çocuklara yönelik yarışmalı ders etkinlikleri, bulmacalar, arkadaşları ile online soru çözme çalışmaları, online sınav ve yarışmalar, öğrencilerin dersleri ile ilgili hem oynayıp hem eğlenip hem de bilgileneceği bilgisayar oyunları yüklenebilir.

Ders programları öğrencinin gün içinde ekran karşısında geçen toplam süreyi düşünerek planlanmalı.

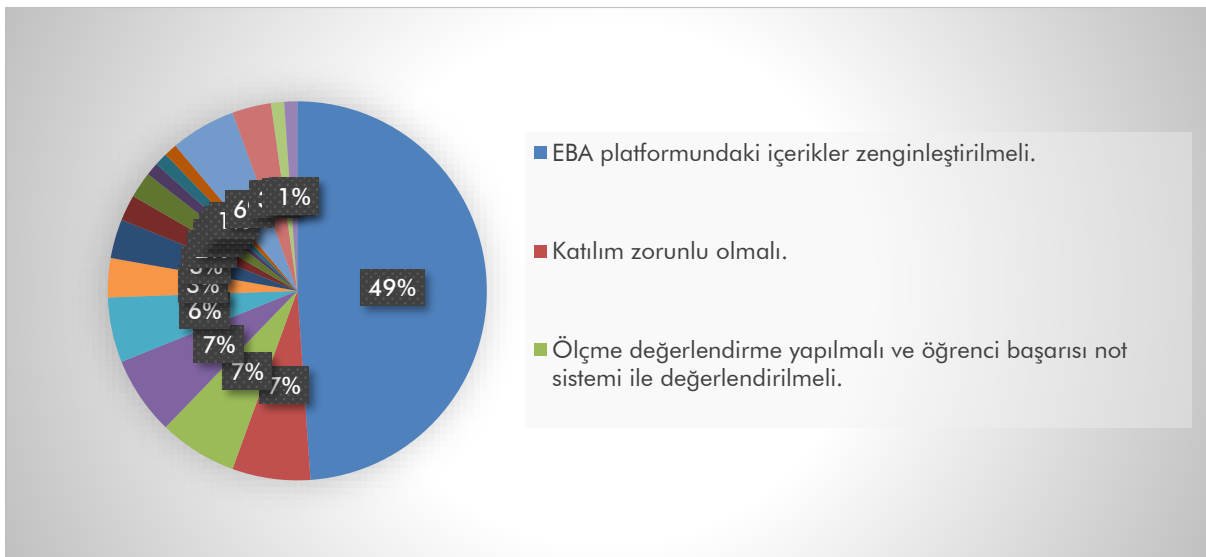
Yoklamanın iyi bir yaptırım olarak kullanılması gerek.

Canlı dersler esnasında öğrenciler de aktif olup ekran paylaşım ekrana çizim ve işaretleme yapabilirse daha aktif ders işlerdik. Mentimeter gibi uygulamalar eklenti olarak gelse tahta daha etkin kullanılabilir.

Öğrencilere ölçme değerlendirme uygulansa daha ciddi olarak dersleri takip edeceklerini düşünüyorum.

Şekil 5.

Öğretim Etkinliklerinin Daha Verimli Bir Şekilde Uygulanmasına İlişkin Önerilerin Genel Dağılımı

Şekil 5’te EBA internet ve EBA canlı sınıf uygulamasında öğretim programlarının daha verimli bir şekilde uygulanmasına ilişkin önerilerin genel dağılımı yer almaktadır.

Uygulamalarda en çok “EBA platformundaki içeriklerin zenginleştirilmesi”, “katılımın zorunlu olması”, “ölçme değerlendirme yapılması ve öğrenci başarısının not sistemi ile değerlendirilmesi” ve “EBA platformunda oyun ile öğrenme, eğlenceli aktiviteler, filmler, şarkılar, görseller, deney etkinlikleri ve STEM etkinlikleri eklenmesi” önerilerinin olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Türkiye’de 2020 yılının Mart-Nisan-Mayıs-Haziran aylarında Covid-19 pandemisi nedeniyle okullarda yüz yüze eğitime ara verilerek yapılan MEB uzaktan eğitim çalışmalarında EBA platformunun kullanımına ilişkin öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenler, “EBA İnternet” uygulamasında öğretim etkinliklerini planlama konusunda platformdaki içeriklerin yetersizliği ve uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamalarını en fazla karşılaştıkları güçlükler olarak ifade etmiştir. Bu sonuç alanyazında yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin EBA’da bulunan içeriklerin ihtiyacı karşılama konusunda yetersiz kaldığı (Alabay, 2015; Öner, 2017; Saklan & Ünal, 2018; Şahin & Erman, 2019); öğretim programları ile paralel olmadığı (Altın, 2014), yeterli sayıda içerik bulunmadığı ve içeriklerin kazanımları destekleyici nitelikte olmadığı (Kılıç Koçak, 2019; Sezgin, 2014) sonuçları ile örtüşmektedir. Bu durum programların öğretim etkinliklerinin uzaktan eğitime entegre olabilecek şekilde planlanmadığını göstermektedir.

Öğretmenler, “EBA canlı sınıf” uygulamasında ise öğretim etkinliklerini planlama konusunda uzaktan eğitime uygun etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamalarını en fazla karşılaştıkları güçlük olarak ifade etmiştir. Öğretmenlerin Covid-19 salgınından önce öğrenciler ile canlı ders tecrübelerinin olmaması göz önüne alındığında araştırmanın bu sonucunun doğal olduğu söylenebilir. Ancak bilgi ve teknolojiye hızlı değişim ve gelişmenin yaşandığı çağımızda öğretmenlerin çağdaş öğretim ortamlarını, yöntem ve tekniklerini öğrenmeleri önemlidir. Genç ve Genç’e (2013) göre günümüz gelişmeleri ile sürekli değişen dinamik bir yapıya sahip olan eğitimde öğretmenlerin rolü büyüktür. Öğretmenlerin gelişmeleri yakından takip etmeleri, yeniliklere ayak uydurmaları ve öğrencilerini de bu gelişmelere ayak uyduracak şekilde yetiştirmeleri gerekmektedir.

Öğretmenler, “EBA İnternet” uygulamasında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda yaşanan sistemsal sorunların, öğrenci katılımının yetersizliği ve öğrencilerin teknolojik donanım (bilgisayar, tablet, cep telefonu, internet bağlantısı vb.) eksiklikleri sorunlarının en fazla karşılaşılan güçlük olduğunu ifade etmiştir. Türker ve Güven (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin EBA platformunu alt yapı eksikliklerinden dolayı kullanmadıkları tespit edilmiştir. Tüysüz ve Çümen (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğunun evlerinde bilgisayar bulunduğunu ve internet erişimlerinin olduğu; fakat EBA’ya giriş yaptıklarında içeriği

görüntüleyememe, yavaş açılma, sistemden atılma, puanların sıfırlanması gibi sistemsel sorunlarla karşılaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Sistemsel sorunlar alan yazındaki diğer çalışmalarında (Aksoy, 2017; Arkan & Kaya, 2018; Cuya & Kayış, 2018; Coşkunserçe & İşçitürk, 2019; Hiçyılmaz & Kayserili, 2017) örtüşmektedir. Bu durum EBA platformunun alt yapısının öğretim etkinliklerini uygulamayı destekleme konusunda yetersiz kaldığını göstermektedir. Sistemsel ve donanımsal olarak ortaya çıkan sorunların öğretim süreçlerini olumsuz etkilediği söylenebilir. Ayrıca öğrenci katılımının yetersizliği ile ilgili sonucun da alanyazında yapılan birçok çalışmanın sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir (Adnan & Anwar, 2020; Altın, 2014; Bahçeci & Efe, 2018; Demir, Özdiç & Ünal, 2018; Kana & Saygılı, 2016; Tüysüz & Çümen, 2016). Adnan ve Anwar (2020), tarafından yapılan çalışmada derse devam zorunluluğunun olmamasının sustimal edildiği ve bu nedenle derse katılımın çok az olduğu saptanmıştır. Bu durum özellikle covid 19 pandemisi döneminde hızlı geçilen online sisteme öğrencilerin alışkın olmaması ve tam olarak adapte olamamaları ve online eğitimi kabule henüz hazır olmadıklarından kaynaklanmıştır olabilir.

Öğretmenler, "EBA Canlı Sınıf" uygulamasında planladıkları öğretim etkinliklerini uygulama konusunda EBA canlı sınıf sisteminde yaşanan teknik sorunları, öğrenci katılımının yetersizliğini ve öğretmenlerin derslerde öğrenciler ile etkileşimlerinin sınırlı olmasını en fazla karşılaşılan güçlük olarak ifade etmiştir. Alanyazında genel olarak uzaktan eğitimde sistemsel problemler, internet erişimi ve bağlantı sorunlarının yaşandığının tespit edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Hakkari, 2018; Kırmacı & Acar, 2018; Öztaş & Kılıç, 2017; Özyürek, Begde, Yavuz & Özkan, 2016; Tuncer & Bahadır, 2017). Oysa Petretto, Masala ve Masala (2020) internet bağlantısı ve bunun için gerekli olan bilişim araçlarının Covid-19 sürecinde yapılan uzaktan eğitimde en önemli ihtiyaç olduğunu tespit etmiştir. Sun, Tang ve Zuo (2020) ve Tzifopoulos (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da Covid-19 salgını sürecinde yapılan uzaktan eğitim uygulamalarında bilişim araç gereçlerinin önemine vurgu yapılmıştır. Bunun yanında canlı derslere öğrenci katılımının yetersizliğinin sebeplerinin; sisteme erişim için gerekli olan bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb. teknolojik donanım eksiklikleri, yeterli hızda internet bağlantısı veya bağlantı sorunları olabileceği gibi küçük yaşta öğrencilerin henüz bireysel öğrenme alışkanlıklarına sahip olmamaları da olabilir. Bunun yanında uzaktan eğitimde öğretici ve öğrenen arasında doğrudan iletişimin olmaması birçok unsurun gerçekleşmesini önleyerek öğretimi zorlaştırmaktadır. Örneğin ses tonundaki basit bir vurgu veya hareketli bir anlatım, konunun önemini rahatlıkla ifade edebilecekken uzaktan eğitimde bu durum gerçekleştirilememektedir (Stang, 1981'den akt. Birkök, 2004).

Öğretmenlerin EBA platformunda yer alan hazır içeriklere ilişkin görüşleri incelendiğinde; içeriklerin kazanımlara uygun fakat niteliksel olarak basit ve yetersiz olduğu ve çoğuna ulaşılamadığı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu sonuç ile benzer olarak alanyazında EBA platformunda yer alan içeriklerin yetersizliğine, sınıf düzeylerine uygun olmadığına ve tüm kazanımları içermediğine vurgu yapan çalışmalar bulunmaktadır (Aksoy, 2017; Arkan & Kaya, 2018; Arslan, 2016; Ateş, Çerçi & Derman, 2015; Bahçeci & Efe, 2018; Çakmak & Taşkıran, 2017; Erbay, 2018; Keleş &

Turan, 2015; Kana & Aydın, 2017; Tanrıkulu, 2017; Tutar, 2015). Bu sonuçların aksine alanyazında EBA platformunda yer alan içeriklerin öğretim programları ile benzerlik göstermediği (Bahçeci & Efe, 2018); sınıf düzeyine uygun olduğu (Türker & Güven, 2016) görüşlerinin tespit edildiği çalışmalara da rastlanmaktadır. Ancak EBA platform içerikleri henüz tam olarak yeterli hale gelmeden hızlı bir şekilde eğitim sisteminde uygulamada kullanılmaya başlanması ile yetersizlikleri daha dikkat çekici hale gelmiştir.

Öğretmenler EBA platformuna içerik oluşturma ile ilgili olarak; içerik hazırlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, içerikleri yüklerken teknik sorunlar ile karşılaştıklarını ve içerik hazırlama ve yüklemenin çok fazla zaman aldığını ifade etmiştir. Alanyazında bu sonuçlar ile örtüşen çalışmalara rastlanmaktadır. Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin EBA için nadiren içerik geliştirdikleri (Alabay, 2015; Güvendi, 2014; Kaya, 2019); içerik geliştirmedikleri, EBA'daki ders materyallerini indirip üzerinde değişiklik yapmadıkları, hazırladıkları etkinlikleri ve çektikleri videoları EBA'da paylaşmadıkları (Kurtdele Fidan, Erbasan & Kolsuz, 2016); içerik üretimi konusunda katkı sunan öğretmen sayısının az olduğu (Saklan & Ünal, 2018); katkı sunulmamasının sebeplerinin öğretmenlerin zamanlarının olmaması, içerik üretim ile ilgili eğitim almamış olmaları ile bilgisayar becerilerinin iyi olmaması olduğu (Özdiç & Ünal, 2018); öğretmenlerin çoğunun EBA platformunda içerik paylaşımı yapmamalarının sebebinin bu konuda aldıkları eğitimlerin yetersiz olmasından kaynaklandığı (Türker & Güven, 2016); içerik üretme konusunda öğretmenlerin özel eğitimlere ihtiyaç duydukları (Arkan & Kaya, 2018); öğretmenlerin yeterli hizmetiçi eğitim verilmediğinden dolayı EBA'yı yetkin olarak kullanamadıkları (Aksoy, 2017); EBA'da içeriklerin yavaş yüklenmesi ile ilgili teknik sorunlar yaşandığı (Arkan & Kaya, 2018) sonuçları bulunmaktadır. Eren ve Yurtseven Avcı (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin içerik hazırlamak için zaman ve teknolojik bilgi yetersizliklerinin önemli bir engel oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç mevcut çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Oysa Zhou, Li, Wu ve Zhou (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin kendi üretimi olmayan bir içeriği kullanmasının uzaktan eğitimin niteliğinin düşmesine sebep olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak tüm bulgular ele alındığında öğretmenlerin kendi üretmedikleri içerikleri kullanmada sıkıntılar yaşadıkları ve bu konuda eğitime ihtiyaç duydukları aşikardır. Bu konuda öğretmenlerin içerik üretme konusunda teşvik edilmesine ve eğitilmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir.

"EBA İnternet" uygulamasına ilişkin öğretmenler, platformda seviyeye uygun veya yeterli ölçme değerlendirme içerikleri bulunmadığını belirtmiştir. Arkan ve Kaya (2018) tarafından yapılan çalışmada EBA sistemine öğrencinin kendini değerlendirebileceği alıştırmalar, çalışma soruları ve yaprak testler eklenmesi gerektiği sonucu bu sonuçla örtüşmektedir. Ölçme-değerlendirme konusunda EBA da büyük sıkıntılar ve eksiklikler olduğu covid 19 pandemisi sürecinde oldukça belirgin bir şekilde göze çarpmıştır. Ölçme değerlendirme sürecinin online eğitimine entegrasyonu ve alternatif ölçme araçlarının hazırlığı konularında yetersiz kalındığı görülmektedir.

“EBA Canlı Sınıf” uygulaması için ise öğretmenler, canlı ders saati süresinin yetersiz olduğunu ve öğrencilerin sözlü sorulara cevap vermek istemediklerini belirtmiştir. Bu durumun sebebi öğrencilerin derslere etkin bir şekilde katılımlarının ve motivasyonlarının sağlanamaması olabilir. Yadigar (2010) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitime etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması konusunda sorunlar olduğu; Karatepe, Küçükgençay ve Peker (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin çevrim içi derslerde motivasyonlarını sürdürmeleri konusunda güçlükler yaşadığı tespit edilmiştir.

Öğretmenler EBA platformundaki içeriklerin zenginleştirilmesi gerektiğini, EBA platformuna oyun ile öğrenme, eğlenceli aktiviteler, filmler, şarkılar, görseller, deney etkinlikleri, STEM etkinliklerinin eklenmesini önermiştir. Türker ve Güven (2018) tarafından yapılan çalışmada elde edilen EBA platformundaki içeriklerin geliştirilmesi, düzenlenmesi ve güncellenmesi, ayrıca deney ve animasyon gibi sınıf ortamında yapılamayan uygulamalı örneklerin artırılması gerektiği yönündeki sonuçlar bu sonucu destekler niteliktedir. Kana ve Saygılı (2016) tarafından öğrenciler ile yapılan çalışmada EBA’da daha yaratıcı ve çekici içeriklerin geliştirilmesi, içeriklerin öğrenci katılımını destekler nitelikte olması ve yarışma türü etkinliklerin artırılması gerektiği sonuçları yer almaktadır. Şahin ve Erman (2019) tarafından yapılan çalışmada teknolojik altyapının iyileştirilmesi, animasyon sayısının artırılması, standart ders anlatımından vazgeçilmesi, ders videolarının çekim kalitesinin artırılması ve EBA tasarımındaki karmaşıklığın giderilmesi gerektiği yönünde öğretmen görüşleri olduğu saptanmıştır. Yine alanyazında öğretmen ve öğrenciler ile yapılan diğer çalışmalarda, EBA platformunun içeriğinin geliştirilmesi, zenginleştirilmesi (Aksoy, 2017; Alabay, 2015; Altın, 2014; Arkan & Kaya, 2018; Bahçeci & Efe, 2018; Coşkunserçe & İşçitürk, 2019; Cücü, 2014; Kana & Aydın, 2017; Öner, 2017; Tanrikulu, 2019); daha fazla etkileşimli içeriklerin eklenmesi (Alabay, 2015; Cücü, 2014; Timur, Yılmaz & İşseven, 2017); EBA platformuna daha eğlenceli videolar eklenmesi, video ve görsel açıdan daha zengin hale getirilmesi (Cuya & Kayış, 2018); daha çok oyun-eğlence etkinliklerinin olması (Tüysüz & Çümen, 2016); içeriklerin etkileşimli uygulamalar, sanal deneyler, 3D görseller ile desteklenmesi (Kılıç Koçak, 2019); görsel açıdan daha zengin, eğlenceli, anlaşılabilir ve öğrenci seviyesine uygun içerikler eklenmesi (Erbay, 2018) gerektiği görüşlerinin olduğu görülmektedir. Başarmak ve Mahiroğlu’na göre (2015) animasyonlar ile gerçekleştirilen öğretim, öğrencilerin öğrenme sürecini olumlu yönde etkilemekte; Erensayın’a (2018) göre de animasyon ve videoların kullanılması soyut kavramların daha çabuk öğrenilmesini ve kalıcı olmasını sağlamaktadır.

Öğretmenler, “EBA canlı sınıf” uygulamasında ölçme değerlendirme yapılmasını ve öğrenci başarısının not sistemi ile değerlendirilmesini ve canlı derslerde tahtayı daha pratik ve kullanışlı hale getiren bir uygulama oluşturulmasını önermiştir. Bayram (2021) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında ölçme değerlendirmenin önemli bir sorunu teşkil ettiği tespit etmiştir. Burgess ve Sievertsen (2020) bu süreçte yapılan ölçme değerlendirme uygulamalarında farklı yöntemler kullanıldığı, bu durumun belirsizliklere ve uzun vadede fırsat eşitliği konusunda sorunlara sebep olacağını belirtmiştir. Odabaş’a (2003) göre internet ve bilgisayar

teknolojisine dayalı olarak tasarlanan eğitim programlarında “ölçme değerlendirme” özelliğinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Öneriler

Tecrübe edilen bu yeni süreçte yapılan uzaktan eğitim çalışmalarında karşılaşılan sorunlara yönelik iyileştirici/geliştirici çalışmalar, devam etmekte olan uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha verimli olması açısından önemlidir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara yönelik eğitim planlayıcıları ve uygulayıcılara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur. Özellikle yapılan bu çalışmada hali hazırdaki programlarını EBA platformu ve canlı sınıflar ile uygulamada zorluk oluşturduğunun görülmesi, bundan sonrası için EBA platformu ve canlı dersler ile daha kolay entegre olabilecek bir eğitim programının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasını önemli kılmaktadır. Bu konuda program geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi önerilmektedir. Ayrıca EBA platformu içeriklerinin revize edilerek niteliği artırılabilir, zenginleştirilebilir. Ayrıca uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme uygulamalarına önem verilerek alternative ölçme değerlendirme çalışmaları yürütülmelidir.

Ayrıca öğretmenlerin kendilerini eğitimlerini teknolojiye entegre etme konusunda kendilerini eksik hissetmeleri konusundaki bulgudan yola çıkarak özellikle Öğretmenlerinin teknolojiye yönelik bilgi ve becerilerinin desteklenmesi konusunda hizmet içi eğitimlerin bu konuda yoğunlaşması önerilebilir. Öğretmenlere dijital içerik oluşturma, canlı derste kullanacakları teknolojik araç gereç ve bilgisayar programları ve uzaktan eğitimle kullanılacak alternative ölçme değerlendirme ile ilgili eğitimler verilebilir.

Kaynaklar

- Adnan, M. & Anwar, K. (2020). Online learning amid the COVID-19 pandemic: Students' perspectives. *Online Submission*, 2(1), 45-51. <https://doi.org/10.33902/jpsp.2020261309>
- Aksoy, N. (2017). *EBA'nın (Eğitim Bilişim Ağı) kullanım amacı, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Aktay, S. & Keskin, T. (2016). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ekvad/issue/28248/300311>
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA (Eğitimde Bilişim Ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altın, H. M. (2014). *Öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli bakış açısıyla fatih projesinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ankay, E. (2019). *5E öğretim modeline dayalı Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kullanımının 5. sınıf öğrencilerinin kesirlerle toplama ve çıkarma işlemleri konusundaki başarısına, tutumuna ve bilgilerinin kalıcılığına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arkan, A. & Kaya, E. (2018). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve 2023 Eğitim Vizyonu. *Seta Perspektif*, 221, 1-6. https://setav.org/assets/uploads/2018/12/221_Eg%CC%86itimBilis%CC%A7im.pdf
- Arslan, Z. (2016). Eğitim Bilişim Ağı'ndaki matematik dersi içeriğine ilişkin öğretmen görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atasoy, M. & Yiğitcan Nayır, Ö. (2019). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) video modüllerinin matematik dersinde kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 24-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ubed/issue/48031/576936>
- Ateş, M., Çerçi, A. & Derman, S. (2015). Eğitim bilişim alanında yer alan türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suje/issue/20640/220103>
- Bahçeci, F. & Efe B. (2018). Lise öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 676-692. <https://doi.org/10.30831/akukeg.387055>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/497090>
- Basilaia, G. & Kvavadzee, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. *Pedagogical Research*, 5(4), 1-9. <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başarmak, U. & Mahiroğlu, A. (2015). Çevrimiçi öğrenme ortamında kullanılan karikatür animasyonuna ilişkin öğrenci görüşleri. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 6(19), 234-253. <http://www.ijoeess.com/DergiTamDetay.aspx?ID=349&Detay=Ozet>
- Bayram, H. (2021). Challenges Secondary School Teachers Face During the Distance Education Process, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(12), 613-658. <https://doi.org/10.35826/ijoecc.306>
- Birkök, M. C. (2004). Uzaktan eğitimin sosyolojik kavramlarla analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(2), 1-8. <https://www.i-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/download/156/156/>
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1215818>
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., ...Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3878572>

- Burgess, S. & Sievertsen, H. H. (2020). *Schools, skills, and learning: The impact of COVID-19 on education*. <https://voxeu.org/article/impact-covid-19-education>
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1179832>
- Coşkunserçe, O. & İşçitürk, G. B. (2019). Eğitim bilişim ağı (EBA) platformu hakkında öğrencilerin farkındalığının artırılmasına yönelik bir durum çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 260-276. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.7c1s.12m>
- Cuya, B. & Kayış, E. (2018). Öğrencilere göre EBA portalının kullanım düzeyi. MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, *Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı*. http://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/06102811_EsraBilhan.pdf
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49, 91-96. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- Davey, L. (1991). The application of case study evaluations. *ERIC Clearinghouse on Tests Measurement and Evaluation Washington DC*. 1-5. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED338706.pdf>
- Demir, D. Özdiç, F. & Ünal, E. (2018). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Portalına Katılımın İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 407-422. <https://doi.org/10.17556/erziefd.402125>
- Demirçelik, D. A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşleri: Yozgat ili örneği (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 588023).
- Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of COVID-19 crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(1), 5-22. <https://doi.org/10.1177/0047239520934018>
- Doğan, O. (2020). Türkiye’de kendine yeterli ve krizlere dayanıklı bir tarım-gıda sistemi için covid-19 pandemisi çerçevesinde öneriler. *TESEV Değerlendirme Notları*, 2020/1. <https://www.tesev.org.tr/tr/research/krizlere-dayanikli-tarim-gida-sistemi-kovid-19/>
- Elçiçek, A. (2019). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) web sitesinin öğretmenler tarafından kullanım sıklığının incelenmesi: Mardin ili Kızıltepe ilçesi örneği (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Erbay, A. (2018). *Fatih Projesi kapsamında kullanıma sunulan EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ders İngilizce içeriklerinin ortaokul İngilizce öğretim programı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Eren, E. & Yurtseven Avcı, Z. (2016). Okul-üniversite iş birliği kapsamında e-içeriklerin geliştirilmesi: teknoloji entegrasyonu planlama modeli kapsamında bir durum değerlendirmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(26/2). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21663/233107>
- Eren, E. (2020). Yeni tip Koronavirüs’ün Türk eğitim politikaları uygulamalarına etkisi: Millî Eğitim Bakanlığının ve Yükseköğretim Kurulunun yeni düzenlemeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 153–162. <https://doi.org/10.2399/yod.20.716645>
- Erensayın, E. (2018). Çevrimiçi ders materyallerinin değerlendirilmesi: EBA ders örneği (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 125–133. <https://doi.org/10.2399/yod.20.002>
- Gacanoğlu, Ş. & Nakiboğlu, C. (2019). Deneyimli kimya öğretmenlerinin derslerinde eğitim bilişim ağı (EBA) ders içeriklerini kullanma durumlarının incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 13(2), 1141-1165. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.633128>
- Geçgel, H., Kana, F. & Eren, D. (2020). Türkçe eğitiminde dijital yetkinlik kavramının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 886-904. <https://doi.org/10.16916/aded.742352>
- Genç, M. & Genç, T. (2013). Öğretmenlerin Mesleki Gelişmeleri Takip Etme Durumları: Fatih Projesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 61-78. https://kefad2.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt14Sayi2/JKEF_14_2_2013_61-78.pdf
- Gençoğlu, C. & Çiftçi, M. (2020). Covid-19 salgınında eğitim: Türkiye üzerinden bir analiz. *Journal of History School*, 13(46), 1648-1673. <https://doi.org/10.29228/joh.44212>

- Gezer, M. & Durdu, L. (2020). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile ilgili tezlerin sistematik analizi. *Başkent University Journal of Education*, 7(2), 393-408. file:///C:/Users/%C3%87i%C4%9Fdem/Downloads/345-1-1754-1-10-20200801.pdf
- Güvendi, G. M. (2014). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Hacıoğlu, A. (2019). *10. sınıf coğrafya dersi topoğrafya ve kayaçlar konusunun öğretiminde EBA (Eğitim Bilişim Ağı) destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarısına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hakkari, F. (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerine yönelik görüşleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(23), 1140-1151. <http://www.jshsr.org/DergiTamDetay.aspx?ID=467&Detay=Ozet>
- Hiçyılmaz, Y. & Kayserili, M. (2017). Görsel sanatlar dersinde akıllı tahta kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (35), 56-75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkfed/issue/33367/339952>
- Huang, R., Tlili, A., Chang, T. W., Zhang, X., Nascimbeni, F. & Burgos, D. (2020). Disrupted classes, undisturbed learning during COVID-19 outbreak in China: Application of open educational practices and resources. *Smart Learning Environments*, 7(1), 1-15. <https://doi.org/10.1186/s40561-020-00125-8>
- Ilgaz, H. (2014). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eşzamanlı öğrenme uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 13(26), 187-204. http://ebuline.com/pdfs/26Sayi/26_4.pdf
- Kahraman, M. E. (2020). COVID-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel tasarım dersi örneği. *İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 6(1), 44-56. <https://doi.org/10.46641/medeniyetsanat.741737>
- Kana, F. & Aydın, V. (2017). Ortaokul öğretmenleri ve öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı hakkındaki görüşleri. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 4(13), 1494-1504. <https://doi.org/10.26450/jshsr.230>
- Kana, F. & Saygılı, D. (2016). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Eğitim Bilişim Ağı'nın Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşlerine Yönelik Bir Durum Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(20), 11-23. <https://mjer.penpublishing.net/makale/359>
- Karadağ, E. & Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. <https://doi.org/10.2399/yod.20.730688>
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. & Peker, B. (2020). Öğretmen adaylarının senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(53), 1262-1274. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1868>
- Kartal, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (EBA) hakkındaki görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Kaya, O. (2019). *Meslek lisesi öğretmen ve öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağına ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, E. & Turan, E. (2015). Öğretmenlerin fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi (FATİH) hakkındaki görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(2), 17-28. <https://doi.org/10.19128/turje.181112>
- Kılıç Koçak, P. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bilişim Ağı'nda bulunan biyoloji dersi elektronik içeriklerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırmacı, Ö. & Acar, S. (2018). Kampüs öğrencilerinin eşzamanlı uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(3), 276-291. <https://doi.org/10.17244/eku.378138>
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54658/725274>

- Koçoğlu, E., Ulu Kalın, Ö., Tekdal, D. & Yiğen, V. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye'deki Eğitime Bakış. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(65), 2956-2966. <https://doi.org/10.26449/sss.2448>
- Kolburan Geçer, A., Deveci Topal, A. & Solmaz, İ. (2017). Öğretmenlerin Eğitim Bilişim Ağını kullanmaya yönelik yeterliklerinin incelenmesi: Kocaeli ili örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 8(1), 63-86, <https://doi.org/10.23863/kalem.2017.84>
- Kurnaz, E. & Serçemeli, M. (2020). Covid-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1163428>
- Kurtdede Fidan, N., Erbasan, Ö. & Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(45), 626-637. <https://doi.org/10.17719/jisr.20164520642>
- MEB, (2020a). Uzaktan eğitim Bakan Selçuk'un verdiği dersle başladı. <https://yegitek.meb.gov.tr/www/ilkokul-ortaokul-ve-lise-ogrencileri-icin-eba-ve-trt-eba-tv-ile-uzaktan-egitim-suruyor/icerik/3037>
- MEB, (2020b). İlkokul, ortaokul ve lise öğrencileri için EBA ve TRT-EBA TV ile uzaktan eğitim sürüyor. <https://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-bakan-selcukun-verdigi-dersle-basladi/haber/20578/tr>
- MEB, (2020c). EBA canlı sınıf artık daha fazla öğrencinin kullanımında <https://yegitek.meb.gov.tr/www/eba-canli-sinif-artik-daha-fazla-ogrencinin-kullaniminda/icerik/3039>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Selahattin Turan (Çev.), Nobel.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Sourcebook: Qualitative data analysis (Second edition)*. Thousand Oaks, Sage.
- Mohammed, A. O., Khidhir, B. A., Nazeer, A. & Vijayan, V. J. (2020). Emergency remote teaching during Coronavirus pandemic: The current trend and future directive at Middle East College Oman. *Innovative Infrastructure Solutions*, 5(3), 1-11. <https://doi.org/10.1007/s41062-020-00326-7>
- Nuere, S. & Miguel, L. (2020). The digital/technological connection with Covid-19: An unprecedented challenge in university teaching. *Technology, Knowledge and Learning*, 1-13. <https://doi.org/10.1007/s10758-020-09454-6>
- Odabaş, H. (2003). İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17-1, 22-36. <http://eprints.rclis.org/8221/>
- OECD (2020). *A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020*. OECD Publishing. https://www.hm.ee/sites/default/files/framework_guide_v1_002_harward.pdf
- Ozan Leylum, Ş., Odabaşı, H. F. & Kabakçı Yurdakul, İ. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s16m>
- Öner, G. (2017). Sosyal Bilgiler ve Tarih dersleri için alternatif bir kaynak: eba.gov.tr. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 227. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/34356/380609>
- Özer, M. (2020a). Educational policy actions by the ministry of national education in the times of COVID-19. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.722280>
- Özer, M. (2020b). The contribution of the strengthened capacity of vocational education and training system in Turkey to the fight against Covid-19. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 134-140. <https://doi.org/10.2399/yod.20.726951>
- Özer, M., & Suna, H. E. (2020). Covid-19 salgını ve eğitim. Küresel toplumun anatomisi, *İnsan ve toplumun geleceği* içinde, 171-192. <https://www.researchgate.net/publication/342978325>
- Öztaş, S. & Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin üniversite öğrencilerinin görüşleri açısından değerlendirilmesi (Kırklareli Üniversitesi örneği). *Turkish History Education Journal*, 6(2), 268-293. <https://doi.org/10.17497/tuhed.327979>
- Öztürk, N. (2020). Pandemi sürecinde dünyada eğitim. *Kriter Siyaset, Toplum ve Ekonomi Dergisi*, 5(50). <https://kriterdergi.com/dosya-egitimde-koronavirus-etkisi/pandemi-surecinde-dunyada-egitim>

- Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N. & Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 592-605. <https://dergipark.org.tr/pub/joiss/issue/30780/323661>
- Petretto, D. R., Masala, I. & Masala, C. (2020). Special educational needs, distance learning, inclusion and COVID-19. *Education Sciences*, 10, 154. <https://doi.org/10.3390/educsci10060154>
- Pınar, M. A. & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486. <https://doi.org/10.26579/jocress.377>
- Saklan, H. & Ünal, C. (2018). Teknoloji dostu fen bilimleri öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hakkındaki görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(1), 493-526. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.437847>
- Sarı, E. & Sarı, B. (2020). Kriz Zamanlarında Eğitim Yönetimi: COVID-19 Örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 49-63. <https://dergipark.org.tr/pub/ijls/issue/56102/742188>
- Sezer, C. & Korucu, A. G. (2019). Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde öğrenme yönetim sistemi kullanımının öğrenci akademik başarısına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı), 157-176. <https://doi.org/10.30855/gjes.2019.os.01.009>
- Sezgin, Y. (2014). *Fatih Projesi'ne ilişkin okul yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sun, L., Tang, Y. & Zuo, W. (2020). Coronavirus pushes education online. *Nature Materials*, 19(6), 687-687. <https://doi.org/10.1038/s41563-020-0678-8>
- Suri H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative Research Journal* 11(2), 63-75. <https://doi.org/10.3316/QRJ1102063>
- Sümer, M. (2016). Sanal derslere ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 181-200. <https://dergipark.org.tr/pub/usaksosbil/issue/24734/261547>
- Şahin, M. & Erman, E. (2019). Tarih dersi öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı'na (eba) ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 256-275. <https://doi.org/10.21764/mauefd.425608>
- Tanrıkulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416. <https://doi.org/10.16916/aded.331244>
- Telli Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.26701/uad.711110>
- Timur, B., Yılmaz, Ş. & İşseven, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sistemini kullanmalarına yönelik görüşleri. *Asya Öğretim Dergisi*, 5(1), 44-54. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aji/issue/31255/340400>
- Tzifopoulos, M. (2020). In the shadow of Coronavirus: Distance education and digital literacy skills in Greece. *International Journal of Social Science and Technology*, 5(2), 1-14. http://www.ijssstr.com/data/frontImages/1.April_2020.pdf
- Tuncer, M. & Bahadır, F. (2017). Uzaktan eğitim programlarının bu programlarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 29-38. <http://hdl.handle.net/11508/12147>
- Tutar, M. (2015). *Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türker, A. & Güven, C. (2016). Lise öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (EBA) projesinden yararlanma düzeyleri ve proje ile ilgili görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 244-254. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/27a.abdullah_turker_.pdf
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6(4), 543-559. <https://dergipark.org.tr/pub/kuvey/issue/10372/126941>
- Tüysüz, C. & Çümen, V. (2016). Opinions of secondary school students about eba course website. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 278-296. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/228043>

- UNESCO, (2020a). COVID-19 impact on education. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- UNESCO, (2020b). 290 million students out of school due to COVID-19: UNESCO releases first global numbers and mobilizes response. <https://en.unesco.org/news/290-million-students-out-school-due-covid-19-unesco-releases-first-global-numbers-and-mobilizes>
- UNESCO, (2020c). National education responses to COVID-19 summary report of UNESCO's online survey. Summer Report, UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373322>
- Vahit, H. R. (2019). *EBA etkinlikleriyle yapılan matematik öğretiminin başarıya ve tutuma etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu.
- Yadigâr, G. (2010). *Uzaktan eğitim sistemlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalın, H. İ. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Nobel.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (11. Baskı), Seçkin.
- YÖK. (2020). *Basın Açıklaması (26.03.2020) Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yektasaraç*. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKS%20Ertelenmesi%20Bas%C4%B1n%20A%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1.aspx>
- Zhou, L., Li, F., Wu, S., & Zhou, M. (2020). "School's out, but class's on", the largest online education in the world today: Taking China's practical exploration during the Covid-19 epidemic prevention and control as an example. *Best Evidence of Chinese Education*, 4(2), 501–519. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>

Yazarlar

İletişim

Duygu GÜR ERDOĞAN

Duygu GÜR ERDOĞAN

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilimdalında Doç.Dr. olarak görev yapmaktadır. Program Geliştirme ve Değerlendirme, Program Uygulama, Öğrenme ortamları ve Öğretim tasarımı, Yaşam Boyu Öğrenme alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim, 54300 /SAKARYA

E-mail: dgur@sakarya.edu.tr

Çiğdem AYANOĞLU

Çiğdem AYANOĞLU

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisidir. Yetişkin eğitimi, Yaşam Boyu Öğrenme, Hizmet içi eğitim alanlarında çalışmaları bulunmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü

E-mail: cigdemayanoglu@hacettepe.edu.tr